

30 Δεκεμβρίου, 1989

[ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ/στίης]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

NINA A. ΜΑΡΚΟΥΛΛΙΔΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Καθ' ων η Αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 740/89)

-
- 5 Προσωρινά διατάγματα — Προϋποθέσεις εκδόσεως των — Εκτενής αναφορά στη νομολογία — Δημόσιο συμφέρον — Μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις υποχωρεί έναντι του ιδιωτικού συμφέροντος — Ανεπανόρθωτη ή δυσεπανόρθωτη ζημία — Η χρηματική ζημία είναι δεκτική επανόρθωσης — Κατεδάφιση διώροφης οικοδομής, στο ισόγειο της οποίας ο αιτών στεγάζει επιχείρηση καφενείου και παντοπωλείου, ενώ χρησιμοποιεί το ανώγειο για οικογενειακή του κατοικία, με στοιχεία ότι η κατεδάφιση θα εμποδίσει ή
- 10 δυσχεράνει αποτίμηση και, λόγω αιφνιδιασμού, θα διαλύσει επιχείρηση αιτούντος, στερώντας του τα μέσα βιοπορισμού και συντήρησης της οικογένειάς του — Υπό τις περιστάσεις εκτέλεση του διατάγματος επιτάξεως συνεπάγεται ανεπανόρθωτη ή δυσεπανόρθωτη βλάβη.
- 15 Δημόσιο συμφέρον — Έννοια — Είναι νομική έννοια μεταβαλλόμενη ανάλογα με τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες.
- 20 Νομολογία, αρχή δεσμευτικότητας — Απόφαση Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου — Δεσμεύει Δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά την Πρωτόδικη Δικαιοδοσία του.
- Συνταγματικό Δίκαιο — Δικαίωμα ιδιοκτησίας — Σύνταγμα, Άρθρο

23.9 — Εννοεί Πολιτικό Δικαστήριο — Η Αίτηση Ακυρώσεως δεν αναστέλλει διαδικασία απαλλοτριώσεως.

Συνταγματικό Δίκαιο — Δικαίωμα ιδιοκτησίας — Σύνταγμα, Άρθρο 23.8 — Επίταξη — Μετά την παύση λειτουργίας της κοινοτικής συνέλευσης, αρμόδιο όργανο, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε πρόνοια στον Περί Δήμων Νόμο του 1985, είναι και για τα θέματα της αρμοδιότητας της Κοινοτικής Συνέλευσης το Υπουργικό Συμβούλιο.

5

Επίταξη — Ορισμός και σκοπός — Κατά πόσο ο χρονικός περιορισμός, που προβλέπει το Σύνταγμα (3 χρόνια), αποκλείει επίτευξη σκοπού ωφέλειας με μεγαλύτερη διάρκεια ή ακόμη και μόνιμη — Αρνητική η απάντηση στο ερώτημα — Ο μηχανισμός επιτάξεως μπορεί να χρησιμοποιηθεί προς υποβοήθηση του μηχανισμού αναγκαστικής απαλλοτριώσεως — Συνέπεια σε τέτοια περίπτωση, εάν η τελευταία δεν τελεσφορήσει.

10

15

Η παρούσα Αίτηση Ακυρώσεως καταχωρήθηκε από 20 άτομα, που επηρεάστηκαν από διάταγμα επιτάξεως, που έγινε προς κατασκευή οδού. Τα επιταχθέντα μέρη των περιουσιών των αιτούντων είχαν προηγουμένως απαλλοτριωθεί. Οι αιτούντες ζήτησαν προσωρινό διάταγμα, που να απαγορεύει στη διοίκηση να προχωρήσει με την επίταξη, μέχρις ότου εκδικαστεί η παρούσα Αίτηση Ακυρώσεως.

20

25

Οι νομικές αοχές, που ανέπτυξε το Δικαστήριο, καταλήγοντας στην απόφασή του, διαγράφονται στις πιο πάνω περιληπτικές σημειώσεις. Είναι αξιοσημείωτο, ότι ενώ πρόκειται για μια μόνο Αίτηση Ακυρώσεως, το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι μπορούσε, εξετάζοντας κατά πόσο πληρούται η προϋπόθεση της ανεπανόρθωτης ή δυσεπανόρθωτης βλάβης, να εξετάσει τις περιπτώσεις των αιτούντων μία προς μία. Ως αποτέλεσμα το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε, ότι δε δικαιολογείται συμπέρασμα περί ανεπανόρθωτης ή δυσεπανόρθωτης βλάβης για τους 19 από τους 20 αιτούντες. Για τον ένα, όμως, κάτοχο του διώροφου κτιρίου, που αναφέρεται στην πρώτη από τις πιο πάνω περιληπτικές σημειώσεις και με βάση το σκεπτικό, που εκεί διαγράφεται, το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ικανοποιείται η εν λόγω προϋπόθεση.

30

35

Ενόψει του ευρήματος αυτού το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση για προσωρινό διάταγμα εν σχέσει με όλους τους αιτού-

40

3 Α.Α.Δ. Μαρκουλλίδου κ.ά. ν. Δημοκρατίας κ.ά.

ντες, εξαιρέσει του κατόχου της εν λόγω διωρόφου οικοδομής.

Διάταγμα εμποδίζον τους καθ' ων η Αίτηση να κατεδαφίσουν το κτίριο του αιτούντος 8. Η αίτηση όλων των άλλων αιτούντων απορροίπτεται. Δεν εκδίδεται διαταγή για έξοδα.

5

10 Αναφερόμενες υποθέσεις:

Aspri v. Republic 4 R.S.C.C. 57,

Georghiades v. Republic (No. 1) (1965) 3 C.L.R. 392,

15

Jordanou v. Republic (No. 2) (1966) 3 C.L.R. 696,

Markantonis v. Republic (1966) 3 C.L.R. 714,

20

Kouppas v. Republic (1966) 3 C.L.R. 765,

Hadjikyriakou and Others v. Council of Ministers and Another (No. 1) (1968) 3 C.L.R. 1,

25

Goulelis v. Republic (1970) 3 C.L.R. 81,

Sophocleous v. Republic (1971) 3 C.L.R. 345,

Miltiadous v. Republic (1972) 3 C.L.R. 341,

30

Lanitis Bros. Limited v. Central Bank of Cyprus (No. 1) (1974) 3 C.L.R. 160,

Procopiou and Others v. Republic (1979) 3 C.L.R. 686,

35

Michaclides v. Republic (1980) 3 C.L.R. 430,

Katsiaouni v. Republic (1982) 3 C.L.R. 68.

Rodat v. Republic and Others (1988) 3 C.L.R. 937,

40

C.T.C. Consultants Ltd. v. Cyprus Tourism Organisation (1976) 3 C.L.R. 390,

- Tikki and Others v. Republic* (1981) 3 C.L.R. 250,
- Holy See of Kitium v. Municipal Council, Limassol* 1 R.S.C.C. 15,
- Republic v. Demetriades* (1977) 3 C.L.R 213, 5
- George P. Zachariades Ltd. and Others v. Economides and Others* (1989) 1 C.L.R. 437.
- Αίτηση για προσωρινό διάταγμα.** 10
- Αίτηση για προσωρινό διάταγμα το οποίο να αναστέλλει την εφαρμογή του Διατάγματος Επίταξης που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με Αριθμό 2437 ημερομηνίας 1.9.1989 μέχρι την αποπεράτωση της προσφυγής ή μέχρι νεώτερης διαταγής. 15
- Α. Παπαφιλίππου*, για τους Αιτητές.
- Γλ. Χατζηπέτρου*, Δικηγόρος της Δημοκρατίας Β΄, για τους Καθ' ων η αίτηση. 20
- ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ.: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Οι είκοσι αιτητές με την παρούσα προσφυγή ζητούν την ακύρωση του Διατάγματος Επίταξης που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αριθμός 2437, ημερομηνίας 1ης Σεπτεμβρίου, 1989, Παράρτημα Τρίτο, Μέρος ΙΙ, με Αριθμό 1338. 25
- Οι αιτητές με αίτηση ζητούν διάταγμα αναστολής ή εφαρμογής της προσβαλλόμενης απόφασης και/ή με το οποίο να εμποδίζονται οι καθ' ων η αίτηση και οι υπάλληλοι ή εκπρόσωποι της Κυπριακής Δημοκρατίας από του να επέμβουν με οποιονδήποτε τρόπο στα επηρεαζόμενα με την επίταξη κτήματά τους μέχρι την αποπεράτωση της προσφυγής ή και μέχρι νεώτερης διαταγής του Δικαστηρίου. 30 35
- Η αίτηση βασίζεται στο Διαδικαστικό Κανονισμό του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, 1962, Κανονισμοί 13, 17 και 18 που συνεχίζουν να ισχύουν με βάση τις πρόνοιες του Άρθρου 17 του περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) Νόμου του 1964 (Αρ. 33/64). 40

5 Η ιδιοκτησία που επηρεάζεται από το πιο πάνω Διάταγμα Επίταξης αποτελεί το αντικείμενο Διατάγματος Απαλλοτριώσεως, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, Αριθμός 2404 της 21ης Απριλίου, 1989, Παράρτημα Τρίτο, Μέρους II, Αριθμός Γνωστοποίησης 623, αφού προηγήθηκε η δημοσίευση Γνωστοποίησης Απαλλοτριώσεως που δημοσιεύτηκε στις 24 Ιουνίου, 1988, στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, Αριθμός 2334, Παράρτημα Τρίτο, Μέρους II, Αριθμός Ατομικής Διοικητικής Πράξης 1012.

10 Το Διάταγμα Απαλλοτριώσεως εκδόθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 6 των περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμων του 1962 έως 1988.

15 Το Διάταγμα Επίταξης εκδόθηκε με βάση το Άρθρο 4 των περί Επίταξεως Ιδιοκτησίας Νόμων του 1962 έως 1986.

20 Τόσο η απαλλοτρίωση όσο και η επίταξη κρίθηκαν αναγκαίες για σκοπούς δημόσιας ωφέλειας για τη δημιουργία, συντήρηση και ανάπτυξη των συγκοινωνιών στη Δημοκρατία ή οποιοδήποτε από τους σκοπούς αυτούς και για σκοπούς βελτίωσης της Λεωφόρου Φραγκλίνου Ρούσβελτ στη Λεμεσό. Η Λεωφόρος Φραγκλίνου Ρούσβελτ είναι κύρια οδική αρτηρία που συνδέει την παλιά πόλη με το λιμάνι της Λεμεσού που είναι το κύριο λιμάνι της Δημοκρατίας. Κατά μήκος της νότιας πλευράς της Λεωφόρου Φραγκλίνου Ρούσβελτ είναι εγκαταστημένα πολλά εργοστάσια. Οι αιτητές είναι παρόδιοι ιδιοκτήτες ακίνητης περιουσίας. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση και επίταξη έγιναν για σκοπούς υλοποίησης του πολεοδομικού έργου βελτίωσης της Λεωφόρου Φραγκλίνου Ρούσβελτ.

35 Το Διάταγμα Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως που δημοσιεύτηκε στις 21 Απριλίου, 1989, προσβλήθηκε με την Προσφυγή 616/89 που καταχωρίστηκε στις 10 Αυγούστου, 1989. Το εκπρόθεσμο της προσφυγής εκείνης δεν είναι θέμα που μπορεί ή πρέπει να εξεταστεί στην παρούσα διαδικασία.

40 Η εκτέλεση του έργου ανατέθηκε σε εργολάβο για £1,500,000.- περίπου.

Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει διακριτική εξουσία να εκδίδει προσωρινά διατάγματα με τα οποία αναστέλλεται η ισχύς ή

εκτέλεση μιας διοικητικής πράξης. Σκοπός της αναστολής είναι η αποτελεσματικότητα της διοικητικής δικαιοσύνης. Η αναστολή εκτέλεσης εμποδίζει τα αποτελέσματα της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης σε περίπτωση που η κρινόμενη πράξη κηρυχθεί άκυρη από το Δικαστήριο. Ακύρωση μετά την εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης ενδέχεται να μην παρουσιάζει ενδιαφέρον ή να παρουσιάζει ελαττωμένο ενδιαφέρον. Αποκλείεται, έτσι, με την έκδοση προσωρινού διατάγματος η δημιουργία πραγματικών καταστάσεων που δεν είναι δυνατό να αντιμετωπισθούν αν ακυρωθεί αργότερα η κρινόμενη πράξη ή απόφαση.

Οι αρχές με βάση τις οποίες το Δικαστήριο ασκεί διακριτική ευχέρεια για την έκδοση προσωρινών διαταγμάτων έχουν αναπτυχθεί νομολογιακά σε πολλές υποθέσεις. (Βλ., μεταξύ άλλων, *Evrydiki Aspri and The Republic (Council of Ministers)* 4 R.S.C.C. 57· *Cleanthis Georghiades (No. 1) and The Republic of Cyprus, through 1. The Public Service Commission, 2. The Council of Ministers* (1965) 3 C.L.R. 392· *Iordanis G. Iordanou (No. 2) and the Republic of Cyprus, through the Public Service Commission* (1966) 3 C.L.R. 696· *Andreas Markantonis and 1. The Republic of Cyprus, through the Council of Ministers and Another* (1966) 3 C.L.R. 714· *Kyprianos Kouppas and the Republic of Cyprus, through 1. The Council of Ministers, 2. The Municipality of Nicosia* (1966) 3 C.L.R. 765· *Georghios HadjiKyriakou and Others (No. 1) v. The Council of Ministers and Another* (1968) 3 C.L.R. 1· *Soterios Goulelis v. Republic (Minister of Interior and Another)* (1970) 3 C.L.R. 81· *Sophocles Sophocleous v. Republic (Ministry of Education)* (1971) 3 C.L.R. 345· *Georghios Miltiadous v. Republic (Senior Mines Officer and Another)* (1972) 3 C.L.R. 341· *Lanitis Bros. Limited (No. 1) v. Central Bank of Cyprus* (1974) 3 C.L.R. 160· *Procopiou and Others v. Republic* (1979) 3 C.L.R. 686· *Michaelides v. Republic* (1980) 3 C.L.R. 430· *Katsiaouni v. Republic* (1982) 3 C.L.R. 68· *Monica Rodat v. The Republic of Cyprus and Others* (1988) 3 C.L.R. 937 και στην οποία αναφέρονται όλες οι προηγούμενες Αποφάσεις του Δικαστηρίου. *Sydney Alfred Moyo and Another v. The Republic of Cyprus* (1988) 3 C.L.R. 976· *Saint Dominion Estates Ltd. και Άλλος v. Κυπριακής Δημοκρατίας (Αρ.1)* (1989) 3 Α.Α.Δ. 189· *Salwa Radwan v. Κυπριακής Δημοκρατίας* (1989) 3 Α.Α.Δ. 421.

Το προσωρινό διάταγμα είναι δραστικό μέτρο το οποίο πρέπει να δίδεται με φειδώ.

5 Στην άσκηση της διακριτικής ευχέρειας το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του την ανάγκη του δημόσιου συμφέροντος, το οποίο μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις υποχωρεί μπροστά στο ιδιωτικό συμφέρο. Το Δικαστήριο τηρεί ένα ισοζύγιο μεταξύ του δημόσιου συμφέροντος και του συμφέροντος του ιδιώτη, αλλά αποδίδει μεγαλύτερη βαρύτητα στο δημόσιο συμφέρο. Το

10 δημόσιο συμφέρο είναι νομική έννοια μεταβαλλόμενη ανάλογα με τις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες. (Βλ. Τιμητικό Τόμο του Συμβουλίου Επικρατείας 1929-1979, Μέρος ΙΙ, (1982), σελ. 257 και επόμενα).

15 Το δημόσιο συμφέρο δεν μπορεί να οριστεί κατά τρόπο που να είναι απαλλαγμένο από αοριστολογίες. Στην κάθε συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει να προβάλλεται ειδικός λόγος που εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρο και επιβάλλει την άμεση εκτέλεση της διοικητικής πράξης. Σε τέτοιες περιπτώσεις γενικά δε δίδεται

20 αναστολή έστω και αν από την εκτέλεση της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης προκαλείται ζημία στον αιτούντα. (Βλ. Β. Σκουρή "Η Προσωρινή Προστασία στις Ακυρωτικές Διαφορές", σελ. 63-66. *C.T.C. Consultants Ltd. v. Cyprus Tourism Organisation* (1976) 3 C.L.R. 390, σελ. 394, *Tikki and Others v. Republic* (1981) 3 C.L.R. 250 και *Aspri* (ανωτέρω).)

25

Για την έκδοση προσωρινού διατάγματος το Δικαστήριο πρέπει να ικανοποιηθεί ότι υπάρχει προφανής παρανομία ή ανεπανόρθωτη ή δυσεπανόρθωτη ζημία. Η χρηματική ζημία είναι δεκτική επανόρθωσης.

30

Οι λόγοι που προβλήθηκαν για την έκδοση του προσωρινού διατάγματος είναι:-

- 35
1. Η καταχώριση της Προσφυγής 616/89, με την οποία ζητείται η ακύρωση της αναγκαστικής απαλλοτριώσης, έχει καταστήσει άκυρη και προφανώς παράνομη την επίταξη.

40

 2. Το Διάταγμα εκδόθηκε από αναρμόδιο όργανο.
 3. Οι πράξεις που θα εκτελεστούν με βάση την επίταξη θα

φέρουν αλλαγή μόνιμη στις ιδιοκτησίες των αιτητών, η οποία, εν πάση περιπτώσει, θα υπερβαίνει σε διάρκεια τη χρονική περίοδο του Διατάγματος Επίταξης και δε θα έχει τον χαρακτήρα προσωρινότητας και

5

4. Οι αιτητές θα υποστούν ανεπανόρθωτη ζημία.

Ο δικηγόρος των αιτητών υποστήριξε ότι με βάση την παράγραφο 11 του Άρθρου 23 του Συντάγματος με την καταχώριση Προσφυγής στο νόημα του Άρθρου 146 αναστέλλεται η διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης. Ζήτησε από το Δικαστήριο να διακοροποιήσει και/ή να μην ακολουθήσει την Απόφαση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου στην υπόθεση *Holy See of Kitium and Municipal Council, Limassol* 1 R.S.C.C. 15. Επιπρόσθετα εισηγήθηκε, ότι η πιο πάνω Απόφαση περιορίζεται στο δεύτερο μέρος της παραγράφου 11.

10

15

Η αρχή του δεσμευτικού της νομολογίας είναι μέρος του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης στη χώρα μας. Τα κατώτερα Δικαστήρια είναι δεσμευμένα από τις Αποφάσεις του ανώτερου Δικαστηρίου. Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο ασκούσε πρωτόδικη δικαιοδοσία παρόμοια με αυτή που ασκεί Δικαστής του Δικαστηρίου τούτου με βάση τις πρόνοιες του Άρθρου 11(2) του Νόμου 33/64. Οι Αποφάσεις του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου δεν είναι δεσμευτικές για την Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου, αλλά δεσμεύουν Δικαστή του Δικαστηρίου τούτου στην άσκηση πρωτόδικης Αναθεωρητικής Δικαιοδοσίας. Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο ασκούσε πρωτόδικη αλλά τελεσίδικη δικαιοδοσία, ενώ οι Αποφάσεις Δικαστή του Δικαστηρίου τούτου υπόκεινται σε έφεση ενώπιον της Ολομέλειας. (Βλ. *Republic v. (Minister of Finance and Another) v. Demetrios Demetriades* (1977) 3 C.L.R 213). Και αν ακόμη η Απόφαση στην υπόθεση *Holy See of Kitium*, (ανωτέρω), δεν ήταν δεσμευτική θα την ακολουθούσα, γιατί ούτε λανθασμένη είναι, ούτε έχουν επέλθει οποιοσδήποτε αλλαγές που να δικαιολογούν την αναθεώρησή της. Το Ανώτατο Δικαστήριο ερμήνευσε με σαφήνεια την παράγραφο 11 του Άρθρου 23 του Συντάγματος. Επειδή υπάρχει διαφορά μεταξύ του Ελληνικού και του Τουρκικού κειμένου αναφέρθηκε το Αγγλικό κείμενο, όπως ρητά προβλέπουν τα Άρθρα 149 και 180 του Συντάγματος.

20

25

30

35

40

Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο αποφάσισε ότι η παράγραφος 11 αναφέρεται σε προσφυγή στο Πολιτικό Δικαστήριο και όχι σε προσφυγή κάτω από το Άρθρο 146. Με βάση την ερμηνεία αυτή το ουσιώδες για τους σκοπούς της παρούσας διαδικασίας μέρος της παραγράφου 11 σημαίνει:-

5 “in respect of or under any of the provisions of this Article relating to matters within the jurisdiction under this Article of a civil court.”
10 (“εν σχέσει προς ή δυνάμει οιασδήποτε των διατάξεων του παρόντος Άρθρου, αναφερομένων εις θέματα εντός της δικαιοδοσίας πολιτικού δικαστηρίου.”)

15 Η αναφορά στην παράγραφο 11 σε προσφυγή στο Δικαστήριο αναφέρεται σε διαδικασία ενώπιον Πολιτικού Δικαστηρίου. Η προσφυγή κάτω από το Άρθρο 146 για την ακύρωση είναι της αποκλειστικής δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου τούτου και δεν μπορούσε να αναφέρεται η παράγραφος 11 στη δικαιοδοσία του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου.

20 Προσφυγή κάτω από το Άρθρο 146 δεν επηρεάζει την εκτελεστότητα, εκτέλεση ή εφαρμογή της προσβαλλόμενης διοικητικής απόφασης ή πράξης.

25 Με τον περί Επιτάξεως Ιδιοκτησίας Νόμο του 1962, (Αρ. 21/62) το Διάταγμα Επίταξης εκδίδεται από το Υπουργικό Συμβούλιο όταν επιτάσσουσα αρχή είναι η Δημοκρατία. Η παράγραφος 8 του Άρθρου 23 προνοεί ότι η Δημοκρατία και η Κοινοτική Συνέλευση για εκπαιδευτικά, θρησκευτικά, φιλανθρωπικά, αθλητικά σωματεία, οργανώσεις ή ιδρύματα που υπόκεινται στην αρμοδιότητά της, δικαιούνται να προβαίνουν σε επίταξη. Το Άρθρο 4 του Νόμου 21/62 είναι σύμφωνο με τη συνταγματική πρόνοια. Επειδή η Κοινοτική Συνέλευση έπαυσε να λειτουργεί, το Υπουργικό Συμβούλιο είναι το αρμόδιο όργανο, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε πρόνοια στον περί Δήμων Νόμο του 1985, (Αρ. 111/85). Ο περί Δήμων Νόμος Κεφ. 240, στον οποίο έγινε αναφορά από τον ευπαιδευτο δικηγόρο, δεν είναι ισχύον δίκαιο και δεν επηρεάζει το Διάταγμα Επίταξης ή το Διάταγμα Απαλλοτριώσεως. Με τον περί Εκχωρήσεως της ενασχίσεως των Εξουσιών των Απορρουσών εκ τινος Νόμου, Νόμο του 1962, (Αρ. 23/62), το Υπουργικό Συμβούλιο εξουσιοδότησε τον Υπουργό Εσωτερικών για την έκδοση του προσβαλ-

λόμενου Διατάγματος. Ο Υπουργός Εσωτερικών άσκησε τις εξουσίες που χορηγούνται από το Άρθρο 4 του περί Επιτάξεως Νόμου και που η άσκησή τους ανατέθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο σε αυτόν.

5

Η παράγραφος 8(γ) του Άρθρου 23 του Συντάγματος προβλέπει ότι η περίοδος επίταξης δεν υπερβαίνει την τριετία. Η ίδια πρόνοια απαντάται στο Νόμο 21/62 και η παρέκκλιση από το Σύνταγμα με το Νόμο 50/66 που πρόβλεπε πέντε χρόνια - επανορθώθηκε με το Νόμο 43/86.

10

Η επίταξη είναι εξαιρετικό και προσωρινό μέτρο. Είναι προσωρινή στέρηση της κατοχής, χρήσης και κάλυψης της ιδιοκτησίας. Το Σύνταγμα επιτρέπει την επίταξη και η νομοθετική εξουσία, με νομοθετικές προβλέψεις, ρύθμισε τα θέματα που αφορούν την επίταξη. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση είναι μόνιμο μέτρο στέρησης της ιδιοκτησίας για τους σκοπούς που αναφέρονται στο Σύνταγμα και με τη διαδικασία που προβλέπεται στο Νόμο 15/62. Ο περιορισμός της διάρκειας της επίταξης σε τρία χρόνια δεν αποκλείει την επίτευξη σκοπού δημόσιας ωφέλειας με πολύ μεγαλύτερη διάρκεια ακόμα και μόνιμου. Έναρξη διαδικασίας για απαλλοτρίωση συνήθως ακολουθεί ή προηγείται της επίταξης που είναι μέτρο προσωρινό. Όταν η διαδικασία της απαλλοτρίωσης και η μεταβίβαση της ιδιοκτησίας δεν συμπληρωθεί, είναι όμως ανάγκη να αρχίσει η εκτέλεση του έργου δημόσιας ωφέλειας, ανάλογα με τα περιστατικά της υπόθεσης, η ιδιοκτησία μπορεί νόμιμα να επιταχθεί για έναρξη του έργου. Εάν η απαλλοτρίωση δεν τελεσφορήσει, τόσο η παράγραφος 8 του Άρθρου 23 του Συντάγματος όσο και το Άρθρο 8 του Νόμου 21/62 προβλέπουν για αποζημίωση ιδιοκτησίας για ο,τιδήποτε γίνει στη διάρκεια της επίταξης με βάση το Διάταγμα Επίταξης, συμπεριλαμβανομένης και της επαναφοράς στην αρχική κατάσταση της περιουσίας (status quo). Ο κίνδυνος πληρωμής τέτοιων αποζημιώσεων αναλαμβάνεται από την επιτάσσουσα αρχή.

15

20

25

30

35

Τα βελτιωτικά έργα και η ασφαλιτόστρωση, στην οποία αναφέρθηκε ο δικηγόρος των αιτητών, δεν επηρεάζουν τη νομιμότητα της επίταξης ή της πράξης που προσβάλλεται. Αντίθετα γίνονται για το σκοπό για τον οποίο εκδόθηκε και το Διάταγμα Απαλλοτρίωσης.

40

Το βάρος τόσο της επίκλησης όσο και της απόδειξης ανεπα-
νόρθωτης ζημίας είναι ευθύνη των αιτητών. Παρόλο ότι το
δικονομικό σύστημα που ακολουθείται στην Αναθεωρητική
5 Δικαιοδοσία είναι το ανακριτικό, το βάρος της απόδειξης των
λόγων της αναστολής το έχει ο διάδικος που επιθυμεί την προ-
σωρινή προστασία. Σε περίπτωση αμφιβολίας σχετικά με την
ύπαρξη λόγων αναστολής η αίτηση απορρίπτεται ως αβάσιμη.

Χρηματική ζημία δεν είναι ανεπανόρθωτη ή δυσεπανόρθω-
10 τη ζημία. Η ζημία που δυνατό να θέσει σε κίνδυνο εμπορική
επιχείρηση, ή την ικανότητα συντήρησης του αιτητή, ή αιφνίδια
αποστέρηση των μέσων βιοπορισμού του ιδίου και της οικογένε-
υιάς του μπορεί να χαρακτηριστεί, σε μερικές περιπτώσεις, ως
ανεπανόρθωτη.

15 Οι αιτητές για υποστήριξη του λόγου της ανεπανόρθωτης
ζημίας καταχώρισαν ένορκο δήλωση από το σύζυγο της πρώ-
της αιτήτριας.

20 Οι καθ' ων η αίτηση καταχώρισαν ένορκο δήλωση από
Λειτουργό Πολεοδομίας, Πρώτης Τάξης, που έχει προσωπική
γνώση των γεγονότων, και από κτηματολόγο. Στην ένορκτη
δήλωση του κτηματολόγου αναφέρονται με λεπτομέρεια η ιδιο-
κτησία του κάθε αιτητή που επιτάχθηκε, το έργο που γίνεται
25 στο χώρο της επίταξης και ο επηρεασμός στην περιουσία του.

Συμπληρωματική ένορκτη δήλωση από υπάλληλο του δικη-
γορικού γραφείου των αιτητών καταχωρίστηκε αναφορικά με
30 άδεια οικοδομής που εκδόθηκε στους αιτητές αρ. 16 ύστερα
από αίτησή τους, στην οποία είχε τεθεί όρος, ότι χώρος που
αντιστοιχεί με το χώρο που επιτάχθηκε θα αφήνετο στο δημό-
σιο δρόμο.

35 Θεωρώ σκόπιμο να αναφέρω, ότι είναι επιθυμητό οι ένορ-
κες δηλώσεις να προέρχονται από τους αιτητές και είναι πολύ
ανεπιθύμητο να προέρχονται από τους υπαλλήλους των δικη-
γόρων. (Βλ. *George P. Zachariades Ltd., and Others v. George Economides and Others* (1989) 1 C.L.R. 437).

40 Οι είκοσι αιτητές καταχώρισαν μία προσφυγή επειδή υπάρ-
χουν κοινά νομικά σημεία νόμου και γεγονότων αναφορικά με
το αίτημα της ακύρωσης. Σχετικά με την ανεπανόρθωτη ζημία

η περίπτωση του καθενός πρέπει να εξεταστεί χωριστά. Εκτός από τον αιτητή αρ. 8, στον οποίο θα γίνει αναφορά πιο κάτω, οι υπόλοιποι δεν έχουν θεμελιώσει τον ισχυρισμό της ανεπανόρθωτης ζημίας. Τα έργα που θα γίνουν στην περιουσία που επιτάχθηκε είναι ασφαλτόστρωση μέρους της αυλής ή κήπου, ή του χώρου μεταξύ του σημερινού δρόμου και των καταστημάτων τους, κατεδάφιση μερικών σκαλιών κλιμακωστασίου, τα οποία οδηγούν σε οροφή άκτιστης πολυκατοικίας, που θα επανακτιστούν από την επιτάσσουσα αρχή, και το περιτοιχίσμα μεταξύ δύο οικοπέδων.

Έγινε ισχυρισμός, ότι το εργοστάσιο των αιτητών αρ. 16 θα κλείσει, λόγω του έργου που θα γίνει, αλλά στην προφορική αγόρευση του δικηγόρου των αιτητών ο ισχυρισμός αυτός εγκαταλείφθηκε. Η μόνη κατεδάφιση στην περίπτωση των αιτητών αρ. 16 είναι ένα μικρό δωμάτιο ή κατασκευάσμα το οποίο χρησιμοποιείται από τον φύλακα.

Για τον αιτητή αρ. 18 προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι θα κλείσει το υπόγειο. Αντικρούστηκε ο ισχυρισμός αυτός από τις ένορκες δηλώσεις που καταχωρίστηκαν για τους καθ' ων η αίτηση και δεν παρουσιάστηκε οποιαδήποτε μαρτυρία για απόδειξη του ισχυρισμού αυτού.

Το δημόσιο συμφέρο, που είναι στην παρούσα περίπτωση η εκτέλεση του έργου της βελτίωσης της Λεωφόρου Φραγκλίνου Ρούσβελτ, είναι έργο μάλλον επείγον, λαμβανομένου υπόψη ότι έχει ανατεθεί σε εργολάβο και άρχισαν και συνεχίζονται οι εργασίες. Είναι έργο £1,500,000.-. Η Λεωφόρος Φραγκλίνου Ρούσβελτ είναι ουσιαδους σημασίας λεωφόρος και αποτελεί κύρια οδική αρτηρία της πόλης Λεμεσού.

Η περίπτωση του αιτητή αρ. 8 είναι διαφορετική. Είναι ιδιοκτήτης δώροφης οικοδομής. Στο ισόγειο στεγάζεται επιχείριση καφενείου και παντοπωλείου. Το ανώγειο είναι η οικογενειακή του κατοικία. Η κατεδάφιση του κτιρίου αυτού θα εμποδίσει ή και θα δυσχεράνει την αποτίμηση των αποζημιώσεων. Αικνίδια θα διαλύσει την επιχείριση του αιτητή και θα του αποστερήσει τα μέσα βιοπορισμού και συντήρισης της οικογένειάς του.

Ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση στην αγόρευσή του δήλωσε ότι θα γίνει προσπάθεια να μην κατεδαφιστεί το κτίριο του

αιτητή 8.

5 Η υπόθεση του αιτητή 8 διαφοροποιείται από τις υποθέσεις *Andreas Markantonis and The Republic* και *Procopiou and Others v. Republic* (ανωτέρω). Έχει κοινά χαρακτηριστικά με την υπόθεση *Kyprianos Kouppas and The Republic* (ανωτέρω).

10 Στην παρούσα υπόθεση δεν υπάρχει άμεση ανάγκη δημοσίου συμφέροντος κατεδάφισης ειδικά του κτιρίου του αιτητή 8.

Για τους πιο πάνω λόγους, εκδίδεται προσωρινό Διάταγμα Αναστολής εμποδίζον τους καθ' ων η αίτηση από του να κατεδαφίσουν το κτίριο του αιτητή 8.

15 Η αίτηση όλων των άλλων αιτητών απορρίπτεται.

Καμιά διαταγή για έξοδα για τη διαδικασία της αίτησης για προσωρινό διάταγμα.

20

Εκδίδεται διάταγμα εμποδίζον τους καθ' ων η αίτηση να κατεδαφίσουν το κτίριο του αιτητή 8. Η αίτηση όλων των άλλων αιτητών απορρίπτεται. Δεν εκδίδεται διαταγή για έξοδα.

25